FOCUSAGENDA REGIO ALKMAAR 2024-2028

Focusagenda Regio Alkmaar 2024-2028

Regionale agenda energie, wonen en bereikbaarheid

Auteur:
Bureau BUITEN met input bestuurders, Regioteam en ambtenaren van de regio Alkmaar

Projectnummer 1932

Aangeboden aan:
Regio Alkmaar
Versie 26 oktober 2023

Inhoudsopgave

Programmaposter ***4***

1 Inleiding ***5***

1.1 *Aanleiding* *5*
1.2 *Totstandkoming* *5*
1.3 *Over de Focusagenda 2024-2028* *6*
1.4 *Leeswijzer* *7*

2 Focusagenda 2024-2028 ***9***

3 Inzet op 3 Focusthema's ***10***

3.1 *Wonen* *10*
3.2 *Energie* *12*
3.3 *Bereikbaarheid* *15*

4 Overkoepelende inzet ***18***

4.1 *Financiering opgaven* *18*
4.2 *Lobby en netwerken* *19*
4.3 *Data* *19*

5 Governance- en uitvoeringsstructuur ***20***

5.1 *Bestuurlijke overleggen* *20*
5.2 *Betrokkenheid raden: stuurgroep neemt verantwoordelijkheid* *21*
5.3 *Uitvoeringsstructuur* *21*
5.4 *Verbinding thema's buiten Focusagenda* *22*
5.5 *Capaciteit* *23*
5.6 *Financiering* *24*

Bijlage 1 Eerste lijnen uitvoeringsprogramma's ***25***

Bijlage 2: Bestuursconvenant ***28***

Bijlage 3: Evaluatie Focusagenda 2018 – 2022 ***29***

Programmaposter

Focusagenda 2.0 Programmaposter – Inhoudelijke doelen

Ambitie regio Alkmaar

De economische ontwikkeling en het woon- en leefklimaat (Brede Welvaart) van de regio Alkmaar verbeteren. We zetten in op drie thema's: (duurzaam) wonen, (duurzame) energie en (duurzame) bereikbaarheid. We focussen op deze drie thema's en hun onderlinge samenhang, en leggen de verbinding met andere regionale thema's waar nodig en relevant.

	Wonen	*Energie*	*Bereikbaarheid*
Doel	*De woningbouwopgave van 20.000 woningen tot 2030 tot stand te brengen. Hiervoor zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:* • *De woningbouwopgave integraal aanpakken* • *Samenwerking met andere beleidsvelden, overheden en marktpartijen onderhouden en intensiveren* • *(de opgaven in) de regio beter op de kaart te zetten bij Rijk en provincie*	*De twee hoofddoelen op het thema energie zijn:* • *Zorgen dat de energievraag voor de regionale ambities op gebied van onder andere bereikbaarheid, wonen, leefomgeving en economie gefaciliteerd kan worden* • *De innovatieve economische kansen op het gebied van energie benutten.*	*Het optimaliseren van de bereikbaarheid van, naar en binnen de regio; waarbij:* • *De bestaande bereikbaarheids-infrastructuur zo goed mogelijk wordt benut* • *De mobiliteit duurzamer en toekomstbestendiger is* • *De ketenreis (deur-tot-deur) is geoptimaliseerd.*
Thema's en activiteiten	• Realiseren woningbouwopgave • Regionaal woonbeleid • Samenwerking • Ruimte voor inzet toekomstige ontwikkelingen	• Energie-infrastructuur • Innovatieve economische kansen energie benutten • Brede kennisuitwisseling	• Regionale Investeringsagenda mobiliteit opstellen • Coördineren input RAM

Onderling bijdragen aan de integrale regionale opgaven rond wonen, energie en bereikbaarheid

Samenhang overige regionale thema's

o.a. Economie – Klimaat – Ruimtelijke ordening – RES – transitie landelijk gebied

Overkoepelende regionale activiteiten

- Subsidies (S-TEAM)
- Lobby en netwerken
- Smart Region (datateam)

TEAM REGIO ALKMAAR

1 Inleiding

1.1 *Aanleiding*

Eind 2019 is in de verschillende raden van de Regio Alkmaar de Focusagenda 2019-2022[1] vastgesteld.

Vóór dat die Focusagenda er was, werd er al op veel verschillende vlakken regionaal samengewerkt. Dat kwam bestuurlijk samen in het PORA: het PortefeuillehoudersOverleg Regio Alkmaar. Dit werd als een nuttige, maar te veelomvattende, weinig gefocuste en onvoldoende ingebedde regionale samenwerking gezien. Na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 is in verschillende inhoudelijke sessies over het (economisch) profiel van de regio en de bijbehorende randvoorwaarden uiteindelijk gekozen om te gaan voor een beperkte regionale agenda, op drie onderwerpen: bereikbaarheid, wonen en energie-innovatie. Er werd eind 2018 een coördinatieteam ingesteld met de opdracht om op basis van de input uit de sessies, de Focusagenda inhoudelijk en qua governance uit te werken. In april 2019 is die eerste Focusagenda uiteindelijk vastgesteld.

Doel van de eerste Focusagenda was de bestaande strategische samenwerking te versterken en de regio sterker te positioneren. De agenda zorgde voor een intensivering van de samenwerking. In de agenda lag de focus op de genoemde drie thema's, zodat de schaarse tijd en capaciteit gericht kunnen worden ingezet om resultaten te boeken. Gedachtegang hierachter was dat deze drie thema's belangrijke randvoorwaarden vormen voor de economische ontwikkeling van de regio, en zo een belangrijke bijdrage leveren aan het bereiken van het langjarig perspectief van de regio: 'Diversiteit als troef' (zie afbeelding).

[1] https://www.regioalkmaar.nl/fileadmin/regio_alkmaar/Documenten/2019_Focusagenda-Regio-Alkmaar-2019-2022.pdf

De Focusagenda liep van 2019 tot en met 2022. De Focusagenda is eind 2022/begin 2023 geëvalueerd.

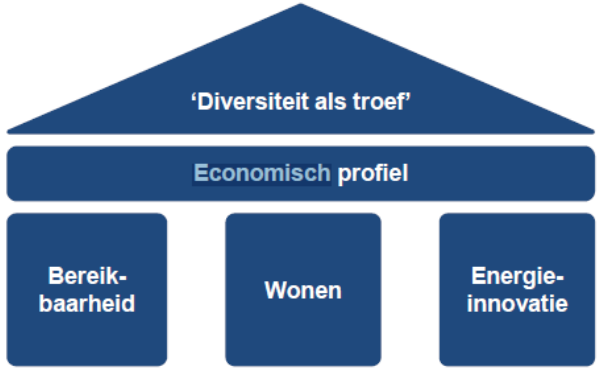

Voorliggende Focusagenda 2024-2028 is een vervolg op deze eerste regionale Focusagenda en behoudt dezelfde focus. Dat betekent overigens niet dat er op andere thema's niet (regionaal) samengewerkt kan worden en dat wordt uiteraard ook gedaan, onder meer op het vlak van economie en ruimtelijke ontwikkeling. Gelet op de ontwikkelingen die nu spelen en nog op ons afkomen, is het nodig de krachten verder te bundelen.

1.2 *Totstandkoming*

Op basis van de inhoudelijke en procesmatige aanbevelingen uit de evaluatie van de eerste Focusagenda hebben we in de regio het gesprek gevoerd over het vervolg van de Focusagenda.

In de totstandkoming van deze agenda hebben diverse gespreksrondes plaatsgevonden met de ambtelijke werkorganisaties, de bestuurders en raadsleden. In verschillende fasen zijn de insteek van de agenda (de rol

van de regio) en de ambities per focusthema besproken in de thematische focusoverleggen. Al deze input is verzameld, samengevoegd en zo goed mogelijk verwerkt in deze Focusagenda.

1.3 *Over de Focusagenda 2024-2028*

De Focusagenda is de regionale agenda van de regio Alkmaar op de thema's wonen, energie en bereikbaarheid. De agenda bevat de doelen van de regio op deze thema's en de strategie om dit te bereiken. De regio-organisatie is opgericht om, langs deze strategie, de gestelde doelen dichterbij te brengen. We noemen dit bewust 'dichterbij brengen', omdat de geschetste doelen veelal de termijn van deze Focusagenda en/of de invloed van de regio overschrijden.

Ten opzichte van de eerste Focusagenda is deze agenda integraler: er is meer samenhang tussen de focusthema's en met de regionale samenwerking op onderwerpen die niet als focusthema in de agenda zijn opgenomen. Daarnaast is de agenda gerichter en bevat hij duidelijker doelen en een strategie om daar te komen.

In deze Focusagenda 2024-2028 blijven de eerder benoemde drie focusthema's het uitgangspunt, waarbij het thema Energie-innovatie is verbreed tot Energie. Deze drie thema's - wonen, energie en bereikbaarheid - kennen elk hun eigen pad, maar zijn ook met elkaar verweven. In de agenda is daarom sprake van maatwerk per thema maar zoeken we ook verbinding tussen de thema's. Verder is geconstateerd dat er op bovenregionaal niveau diverse ontwikkelingen en overleggen plaatsvinden die niet rechtstreeks betrekking hebben op de drie genoemde thema's, maar hiermee wel een directe relatie hebben. Hierbij kan gedacht worden aan het-Ontwikkelperspectief NHN en de afstemming voor de bovenregionale overleggen, zoals het Bestuurlijk Overleg Economie NHN en het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg NHN, waar ook de lobbyonderwerpen worden besproken. Deze nieuwe focusagenda zal ook zorgen voor de verbinding op deze strategische NHN-overleggen.

Net als de eerste Focusagenda, is deze agenda gericht op doelen en strategische acties die als vliegwiel dienen voor de regio: de doelen en acties hebben een positief effect op het realiseren van andere thema's/onderwerpen en dragen daarmee bij aan het eerder door de regio geformuleerde verleidelijke perspectief[2]. Inzet op de drie focusthema's kan dus niet los gezien worden van de inzet op andere onderwerpen – ook al staan deze onderwerpen niet op de Focusagenda.

Met de Focusagenda pakken we als Regioteam vooral een coördinerende rol, maar onze inzet kan per (sub)thema en actie verschillen. De eerder vastgestelde rollen, taken en verantwoordelijkheden van de programmamanagers, de Regiosecretaris en de inzet van de diverse beleidsadviseurs van gemeenten is op hoofdlijnen in het Bestuursconvenant opgenomen. In het regionale overleg met de gemeentesecretarissen (zie ook hoofdstuk 5) zal hier verder invulling aan moeten worden gegeven.

Nut en noodzaak (boven-)regionale samenwerking
In de regio Alkmaar spelen veel vraagstukken, zoals woningbouw, infrastructuur, energietransitie, milieu, economische ontwikkeling en mobiliteit, die complex zijn en de grenzen van individuele gemeenten overschrijden. Infrastructuur van wegen, spoor, water, elektra en andere energie doorkruisen de verschillende gemeenten. De woningmarkt is per definitie regionaal. En ook economische, arbeidsmarkt- en milieuaspecten overschrijden de gemeentegrenzen. We zijn onderdeel van het daily urban system van de MRA.

[2] Diversiteit als troef, Omgevingsbeeld Regio Alkmaar, juni 2017

Regionale samenwerking stelt gemeenten in staat om gezamenlijk oplossingen te vinden voor deze gecompliceerde uitdagingen. Door samen te werken op regionaal niveau kunnen gemeenten schaalvoordelen realiseren. Dit kan resulteren in efficiëntere dienstverlening, gedeelde middelen en kostenbesparingen. Door regionaal samen te werken kunnen gemeenten een grotere invloed uitoefenen op regionaal en nationaal beleid. Ze kunnen samenwerken om hun belangen te vertegenwoordigen bij hogere overheden, lobbyen voor financiering en gezamenlijke standpunten innemen. Gemeenten hebben verschillende expertisegebieden. Door regionale samenwerking kunnen ze kennis en best practices delen, wat kan leiden tot een verbeterde dienstverlening en betere oplossingen voor gemeenschappelijke uitdagingen. Regionale samenwerking is essentieel voor een effectieve ruimtelijke ordening. Het helpt bij het coördineren van infrastructuur, woon- en werkgebieden, en het minimaliseren van conflicten tussen gemeenten.

Door middelen zoals menskracht, financiën en expertise te bundelen, kunnen gemeenten beter gebruik maken van beschikbare bronnen en een breder scala aan diensten aanbieden aan hun inwoners. Hierbij wordt aangetekend dat de democratische structuur niet wordt aangetast. Colleges nemen de besluiten en gemeenteraden hebben hun kaderstellende en controlerende rol. Overigens is in de eerste Focusagenda al uitgebreid aangegeven wat de motieven zijn geweest om tot regionale samenwerking te komen op de focusthema's.

Kortom, regionale samenwerking stelt gemeenten in staat om collectieve uitdagingen aan te pakken, de efficiëntie te vergroten en een samenhangende aanpak te creëren voor complexe vraagstukken die de gemeentegrenzen overstijgen.

Verbinding met regionale samenwerking buiten de Focusagenda

Buiten de Focusagenda wordt ook (boven-)regionaal samengewerkt, op o.a. de thema's ruimtelijke ordening, economie, circulaire economie, klimaatadaptatie, energietransitie (RES), landschap, sociaal domein, etc. Met deze Focusagenda 2024-2028 – en de uitvoering ervan – hebben we continu aandacht voor de afstemming met deze thema's.

Het gezamenlijk Focusoverleg zal de plek zijn waar thema's binnen het fysiek domein op elkaar afgestemd worden. Dat is ook noodzakelijk om de samenhang en voorbereiding met de overleggen op 'Noord-Holland Noord'-niveau te borgen. Gedacht kan hierbij worden aan afstemming van de bestuurlijke inbreng in het Ontwikkelperspectief NHN, het Bestuurlijk Overleg Economie, en het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg.

1.4 *Leeswijzer*

In deze Focusagenda is opgenomen:

A. Welke hoofddoelen de regio nastreeft (hoofdstuk 2)
B. en welke subdoelen en doelstellingen op de Focusthema's wonen, energie en bereikbaarheid (hoofdstuk 3)
C. Welke strategie per focusthema wordt gehanteerd om deze doelen te bereiken (hoofdstuk 3)
D. Welke overkoepelende acties daarbij horen (hoofdstuk 4);
E. Welke governance we hanteren om deze strategie te bereiken (hoofdstuk 5):
   - welke rol vervullen de regiosecretaris, de programmamanagers en de ambtelijk betrokkenen?
   - Welke rol en functie hebben de bestuurlijk trekkers en de verschillende gremia (thematische focusoverleggen en overkoepelend focusoverleg, stuurgroep)?
   - Hoe de raden worden betrokken.

- Welke capaciteit daarvoor nodig is.

Deze agenda bevat nog geen uitvoeringsprogramma, maar in de bijlage is wel een overzicht opgenomen van de acties waaraan gedacht wordt. Dit is ‘work in progress’.

2 Focusagenda 2024-2028

Het hoofddoel van deze Focusagenda is:

De economische ontwikkeling en het woon- en leefklimaat (Brede Welvaart) van de regio Alkmaar verbeteren. We zetten in op drie thema's: (duurzaam) wonen, (duurzame) energie en (duurzame) bereikbaarheid. We focussen op deze drie thema's en hun onderlinge samenhang, en leggen de verbinding met andere regionale thema's waar nodig en relevant.

De Focusagenda kenmerkt zich door:

1. Meer gebundelde inzet op drie thema's met een vliegwielfunctie
De basis van de eerste Focusagenda 2019-2022 behouden we. We zetten in op drie thema's die een vliegwielfunctie vervullen voor de regio: wonen, bereikbaarheid en energie. Deze thema's leggen de basis voor een gezonde regionale economie (goed werk-, leer- en ondernemingsklimaat) en een goed woon- en leefklimaat. De drie focusthema's - wonen, energie en bereikbaarheid - verschillen qua inhoud, historie en verbinding met 'buiten' (NHN, provincie, bedrijfsleven, e.a.). Dat betekent ook dat de thema's qua insteek in deze agenda verschillen.

2. Overkoepelende activiteiten die ons helpen doelgerichter te werk te gaan
We richten ons met deze agenda op een aantal overkoepelende activiteiten die cruciaal zijn voor het (inzicht in het) bereiken van onze doelen, bijvoorbeeld door financiering voor onze activiteiten binnen te halen.

3. Integraliteit tussen de focusthema's
Belangrijk is de opgaven waar we voor staan meer in samenhang te zien. Immers, het is niet meer vanzelfsprekend dat er voldoende netcapaciteit beschikbaar is voor de aanleg van een woonwijk of laadpark voor elektrisch rijden; en door woningen en bereikbaarheid goed op elkaar af te stemmen kunnen we het vervoerssysteem in de regio zo efficiënt mogelijk inrichten.

4. Samenhang met thema's en activiteiten buiten de Focusagenda
Ook de verbinding met de thema's buiten de Focusagenda is van groot belang. Denk onder andere aan economie, ruimtelijke ordening, de RES, klimaatadaptatie en het sociaal domein. Ook hierop wordt regionaal samengewerkt, maar niet als specifiek thema binnen de Focusagenda. Die thema's zijn daarmee niet minder belangrijk, maar intensievere samenwerking tussen deze en de Focusagenda-thema's is wel nodig. Denk bijvoorbeeld aan het klimaatadaptief inrichten van woonwijken, het benutten van de economische kansen die de energietransitie ons biedt en de ruimtelijke planning van investeringen in bereikbaarheid.

Onder dit punt valt ook de samenwerking met zaken die op bovenregionaal niveau worden opgepakt. Denk aan de Taskforce Energie-infrastructuur vanuit de provincie Noord-Holland en de lobby vanuit NHN.

5. Slagkracht en flexibiliteit
Tot slot is slagkracht en flexibiliteit een kenmerk van deze Focusagenda. We hebben van de vorige periode geleerd dat ruimtelijke, technologische, maatschappelijke en politieke ontwikkelingen snel gaan en het flexibiliteit vereist om daar op in te spelen. We bouwen expliciet ruimte in, om de komende jaren nieuwe opgaven en kansen te kunnen oppakken. Onze rol daarin kan variëren: van coördinerend (bijvoorbeeld input van de verschillende gemeenten verzamelen, bundelen en één verhaal van maken richting provincie of Rijk) tot het aanjagen van de uitvoering (bijvoorbeeld bij nieuwe integrale opgaven/vraagstukken die bij uitstek regionaal opgepakt moeten worden).

3 Inzet op 3 Focusthema's

3.1 *Wonen*

3.1.1 *Doel op het thema wonen*

Hoofddoel is de woningbouwopgave van ruim 20.000 woningen tot 2030 tot stand te brengen. Hiervoor zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- *de woningbouwopgave integraal aanpakken;*
- *samenwerking met andere beleidsvelden, andere overheden en marktpartijen onderhouden en intensiveren;*
- *(de opgaven in) de regio beter op de kaart zetten bij Rijk en provincie.*

De woningbouwopgave in de regio is groot. De regio levert, samen met andere delen van Noord-Holland Noord, een belangrijke bijdrage aan het oplossen van de woningnood in de eigen omgeving, maar ook aan die van de Metropoolregio Amsterdam. We hebben de afgelopen jaren gewerkt aan het in kaart brengen van de opgave, nu komt het aan op het realiseren ervan.

Daar horen investeringen in mobiliteit, energie en economie bij, en onderlinge afstemming daartussen. De woningbouwopgave in NHN/Alkmaar is dus verbonden met andere gebieden en met andere thema's. Dit biedt kansen maar vraagt ook om een integrale afstemming. Zie hiervoor ook punt 5 en 6 in paragraaf 3.1.2.

In onderstaand kader hebben we weergegeven aan welke concrete doelen we willen bijdragen.

Welke concrete doelen streven we na?

- Realiseren ruim 20.000 woningen in de periode 2023-2030
- In 2030 wordt 50% van de woningen circulair gebouwd
- We werken in onze aanbestedingen met een MPG van 0,5 of hoger.
- In 2024 werken we in de regio met één regionaal monitoringssysteem voor de woningbouwopgave
- In 2024 is inzichtelijk of het haalbaar en zinnig is om gezamenlijk een aanvraag voor de woningbouwimpuls te doen en zetten we bij deze conclusie passende vervolgstappen.

3.1.2 *Strategie op het thema wonen*

Om dit te bereiken zetten we in op:

1. <u>Realiseren woningbouwopgave (kwantitatief regionaal woonbeleid)</u>

De Woondeal, het addendum en het uitvoeringsprogramma dat daarbij is/wordt ontwikkeld, maken helder wat de regionale woningbouwopgave is, en welke acties erbij horen om deze te realiseren en hoe we die oppakken in samenhang met het thema bereikbaarheid. Nu komt het aan op het realiseren van de opgave. We voorzien de volgende acties voor de komende jaren:

- Financiën genereren:
  - Een financiële uitwerking (wat is er nodig en van wie?) en een financiële strategie om middelen te genereren voor de woningbouwopgave;
  - Bijdragen aan de investeringsagenda mobiliteit en de lobby van de regio richting BO Leefomgeving en BO MIRT (zie ook thema bereikbaarheid).
- Netwerken onderhouden: deelnemen aan de (deel)regionale versnellingstafels en monitoring van de uitvoering van de Woondeal
- Uitvoering bewaken:
  - Coördineren uitvoeringsprogramma woningbouwopgave

- Ontwikkelen en implementeren van een dashboard om de realisatie te monitoren

Logischerwijs is op dit vlak de verbinding met bereikbaarheid en energie op verschillende (deel)onderwerpen van belang.

2. Regionaal woonbeleid

We blijven reguliere lijnactiviteiten uitvoeren, zoals het vernieuwen/ontwikkelen van gezamenlijke regelgeving (huisvestings-verordening), het huisvesten van speciale doelgroepen en flexwonen, prestatieafspraken, etc.

3. Samenwerking

Om onze doelen te bereiken is het belangrijk de samenwerking vanuit de regio met het Rijk, de provincie, de markt (samenwerkingsverband met De Woon Gangmakers) en de andere focus- en niet-focusthema's op peil te houden en waar nodig te versterken. Dit draagt bij aan bovenstaande punten 1 en 2. De Programmamanager Wonen zorgt voor de ambtelijke en bestuurlijke borging.

4. Ruimte voor inzet op toekomstige ontwikkelingen

Het is denkbaar dat ook in de komende jaren er vanuit Rijk, provincie of andere partijen beleidsinzet van de regio wordt gevraagd. We zorgen ervoor dat hiervoor voldoende capaciteit beschikbaar is. Het ontwikkelperpectief dat in 2024 - 2025 door de provincie wordt opgesteld voor Noord–Holland Noord, vraagt ook voor wonen de nodige capaciteit. De regio is als coördinerende partij hiervoor het meest logische aanspreekpunt.

5. Vanuit wonen bijdragen aan bereikbaarheid en energie

De thema's bereikbaarheid en energie hangen samen met het thema wonen. Denk aan zaken als transit oriented development (goed bereikbare woningen, hogere dichtheden realiseren rond OV-knooppunten), benodigde netcapaciteit voor (gasloze) woonwijken (en oplossingen voor netcongestie die in de woningbouw kunnen worden gerealiseerd). Er is al een pilot Wonen – Energie over netcongestie in de maak, in samenwerking met De Woon Gangmakers. Er is ook een inhoudelijke samenhang tussen wonen en de regionale investeringsagenda mobiliteit.

6. Vanuit wonen bijdragen thema's buiten de Focusagenda, zoals economie, klimaat, ruimtelijke ordening, water, bodem

Ook buiten de Focusagenda wordt er regionaal samengewerkt op o.a. het gebied van economie, klimaat, ruimtelijke ordening, water en bodem. De programmamanager Wonen is aanspreekpunt voor deze niet-focusthema's als er input vanuit het thema wonen gewenst is en betrekt daar de juiste personen bij. Denk bijvoorbeeld aan de input voor de ruimtelijke puzzel (benodigde ruimte voor wonen) en klimaatadaptatie in woonwijken.

3.1.3 *Naar een uitvoeringsagenda wonen*

Op dit moment werken we deze doelen en strategie uit in een uitvoeringsagenda voor de eerste twee jaar van de Focusagenda. De aanzet hiervoor is weergegeven in bijlage 1.

3.2 *Energie*

3.2.1 *Doel op het thema energie*

De twee hoofddoelen op het thema energie[3] zijn:

- *Zorgen dat de energievraag voor de regionale ambities op gebied van onder andere mobiliteit, wonen, leefomgeving en economie gefaciliteerd kan worden;*
- *De innovatieve economische kansen op het gebied van energie benutten.*

Voldoende beschikbaarheid van duurzame energie is randvoorwaardelijk voor veel van de opgaven in andere thema's. Denk aan de energie die nodig is voor duurzame mobiliteit voor personen en goederen, aan het verduurzamen van bedrijfsprocessen en aan het gasloos verwarmen van woningen en andere gebouwen. Het thema is uiteraard ook cruciaal om regionaal ons deel bij te dragen aan de klimaatdoelen.

Het kunnen faciliteren van de vraag naar duurzame(re) energie is doorslaggevend. De rol van de regio zit in agendering, faciliteren, stimuleren en het bieden van de juiste randvoorwaarden en verkennen/bieden van oplossingen om om te gaan met de schaarse ruimte op het net. Immers, voor de daadwerkelijke realisatie van de uitbreidingen en investeringen in het elektriciteitsnet is de regio afhankelijk van landelijke en regionale netbeheerders (resp. Tennet en Liander).

Daarnaast biedt energie innovatieve economische kansen voor de regio. Zo heeft Alkmaar met Investa expertisecentrum voor biomassavergassing en groen gas goede kaarten en is Noord-Holland aangewezen als één van de Hydrogen Valleys in de EU. De regio Alkmaar draagt daar aan bij.

Het thema energie is daarmee niet alleen randvoorwaardelijk, maar ook een impuls voor innovatie voor de regio.

In onderstaand kader hebben we weergegeven aan welke concrete doelen we willen bijdragen.

Welke concrete doelen streven we na?

- Vanaf 2024 maken we voor de voorziene grote fysieke (gebieds)-ontwikkeling in de regio, in samenwerking met de Taskforce, inzichtelijk wat de impact is op ons energienetwerk en welke keuzes dat vraagt. We houden dit overzicht periodiek bij.
- In 2024 werken we de samenwerking in de regio uit om te komen tot slimme lokale oplossingen (voorbeeldprojecten) voor netcapaciteit achter de meter. Vervolgens faciliteren we deze oplossingen vanuit de regiorol.
- In 2024 werken we uit welke innovatieve economische kansen er voor de energiesector liggen in onze regio en hoe we daar op in willen zetten.

3.2.2 *Strategie op het thema energie*

Om deze doelen te bereiken zetten we in op:

1. Energie-infrastructuur

We zetten in op een combinatie van het aanjagen/realiseren van korte termijn oplossingen en het opstellen van een lange termijn strategie.

In 2024 werken we de samenwerking in de regio uit om te komen tot slimme lokale oplossingen (voorbeeldprojecten) voor netcapaciteit achter de meter. Vervolgens faciliteren we deze oplossingen vanuit de regiorol.

[3] Het thema energie is een verbreding ten opzichte van 'energie-innovatie' in de Focusagenda 2019-2022

Op de korte termijn willen we knelpunten in de energie-infrastructuur oplossen. Focus ligt daarbij op oplossingen voor slim gebruik van infrastructuur voor elektra (en in mindere mate waterstof en warmte), bijvoorbeeld via ontwikkeling van good practices in de regio. Lokale slimme korte termijn oplossingen kunnen veel bijdragen aan het oplossen van knelpunten.

Voor de lange termijn is een strategie nodig om zorg te dragen voor voldoende capaciteit. Hierbij ligt de nadruk op zorgen voor uitbreiding van de energie-infrastructuur, maar uiteraard is ook hier efficiënt gebruik belangrij, bijvoorbeeld door flexibele energiesystemen en afspraken te maken over afname en productie.

We zijn als regio/gemeenten niet zelf aan zet als het gaat om bijvoorbeeld het elektriciteitsnet; maar we hebben er wel belang bij dat deze investeringen plaatsvinden. We gebruiken de regionale samenwerking om een regierol te nemen, voor zover onze rol dat toelaat. De komende jaren willen we daarom oplossingen initiëren om infrastructuur te realiseren, netbeheerders en andere partijen aanjagen en lobby voeren richting die partijen. Ook willen we een rol spelen in het (waar nodig) versoepelen of uniformeren van procedures rond de realisatie. Hiermee dragen we o.a. bij aan de realisatie van de RES en de uitvoering van het op aanvoering van de provincie gesloten convenant waterstof en zware mobiliteit. Vanwege het gemeentegrensoverschrijdende karakter van het elektriciteitsnet, ligt hier een belangrijke rol voor de regio.

Op de lange termijn is integraal programmeren belangrijk. Het gaat om het vroegtijdig signaleren en agenderen van toekomstige knelpunten in de energie-infrastructuur. Doel is hiermee in de toekomst vraag (energievragers wonen, bedrijvigheid, voorzieningen, mobiliteit) en aanbod (investeringen in energienetten (elektra, waterstof, warmte)) goed op elkaar af te stemmen. Een dergelijk integraal programma moet uiteraard gezamenlijk met netbeheerders en andere stakeholders tot stand komen.

Voor dit doel is de aansluiting bij het PMIEK (Provinciaal Meerjarenprogramma Infastructuur Energie en Klimaat) en samenhang met de activiteiten van de Taskforce Energie-infrastructuur van de Provincie Noord-Holland van groot belang. De taskforce heeft provinciaal de lead om te helpen bij het creëren van de juiste randvoorwaarden voor het op orde brengen van de energie-infrastructuur. De taskforce werkt dit uit op provinciaal niveau. Daarmee is ook coördinatie met de RES geborgd.

2. Economische kansen energie doorontwikkelen

Groene waterstof en groen gas zijn duurzame alternatieven voor aardgas. Het huidige (demissionaire) kabinet ziet groen gas als een belangrijke bouwsteen van het toekomstige energiesysteem en wil de productie fors opschroeven. In 2030 moet er 2 miljard kubieke meter per jaar worden geproduceerd, bijna het tienvoudige van de productie in 2022. Vanaf 2025 moeten energieleveranciers verplicht groen gas gaan leveren aan huishoudens. In 2030 moet 20% van het verkochte gas groen zijn. Deze, relatief recent gestelde ambitie, heeft ertoe geleid dat er meer aandacht is voor en meer investeringen zijn in groen gas.[4]

De regio Alkmaar heeft goede kaarten in de hernieuwbare energie; en heeft hier de afgelopen jaren ook stappen op gezet. Zo is de regio op NHN-niveau aangesloten bij de New Energy Coalition, dat concrete innovatie- en onderzoeksprojecten uitvoert, met als doel de energietransitie te versnellen. Ook via netwerkorganisatie Northern Connections zijn er verbindingen gelegd tussen verschillende relevante partijen op dit vlak, en er zijn concrete energieoplossingen toegepast in

[4] Zie ook https://fd.nl/bedrijfsleven/1485169/grote-energiebedrijven-storten-zich-op-de-productie-van-groen-gas?gift=3WNX2

het kader van POCITYF. In combinatie met de aanwezigheid van HVC, het bijbehorende warmtenet en de positionering van de Boekelermeer als het Energy Innovation Park zijn we ervan overtuigd dat er kansen liggen voor de regio Alkmaar op gebied van innovatie in de energietransitie.

Daarnaast is het van belang de bedrijven te verduurzamen. In de vorige Focusagenda-periode hebben we het Centrum voor Verduurzaming (CvV) opgericht. Het centrum heeft een belangrijke rol in het verduurzamen van bedrijven. Het centrum draait inmiddels zelfstandig. Binnen de Focusagenda monitoren we periodiek (elke 2 jaar) de resultaten van het CvV. De regio is ook aanspreekpunt voor eventuele issues die optreden rond/bij het CvV.

3. Brede kennisuitwisseling energie

In de verschillende regiogemeenten leven gelijksoortige kennisvragen bij o.a. raadsleden, bewoners en VvE's op gebied van inhoud (denk aan duurzame mobiliteit, energiebesparing, lokale energieproductie, netcapaciteit) maar ook als het gaat om proces, financiën en aanpak op gebied van energie. Regionaal bundelen we deze kennis en 'good practices' om energievraagstukken aan te pakken. We leren zo van elkaar hoe je een traject aanpakt, welke stakeholders daarbij betrokken moeten worden en welke kennis daarvoor nodig is (en al aanwezig is).

4. Vanuit energie bijdragen aan thema's wonen en bereikbaarheid

Energie is o.a. van belang voor wonen in het kader van (oplossingen voor) netcongestie en de rol van het lokale bedrijfsleven daarin. Voor bereikbaarheid speelt o.a. de afstemming met elektrisch rijden (consumenten en bedrijvigheid) en elektrisch OV op de netcapaciteit. Vanuit energie moet daarom ook worden bijgedragen aan de regionale investeringsagenda mobiliteit.

5. Vanuit energie bijdragen aan ambities op andere thema's buiten de Focusagenda, zoals klimaat, ruimtelijke ordening, water, bodem, economie

Ook buiten de Focusagenda wordt er regionaal samengewerkt op o.a. het gebied van economie, klimaat, ruimtelijke ordening, water en bodem. De programmamanager Energie zorgt ervoor dat afstemming plaatsvindt met relevante onderwerpen binnen het fysiek domein en betrekt hierbij de juiste personen. Denk bijvoorbeeld aan de input voor de ruimtelijke puzzel (benodigde ruimte voor energie-infrastructuur), afstemming over de economische kansen op gebied van energie, en de (on)mogelijkheden voor geo- en aquathermie in de regio. Ook de verbinding met de Regionale EnergieStrategie (RES) is belangrijk.

3.2.3 *Naar een uitvoeringsagenda energie*

Op dit moment werken we deze doelen en strategie uit in een uitvoeringsagenda voor de eerste twee jaar van de Focusagenda. De aanzet hiervoor is weergegeven in bijlage 1.

3.3 *Bereikbaarheid*

3.3.1 *Doel op het thema bereikbaarheid*

Het hoofddoel voor het focusthema bereikbaarheid voor de komende periode is:
Het optimaliseren van de bereikbaarheid van, naar en binnen de regio; waarbij:

- *de bestaande bereikbaarheidsinfrastructuur zo goed mogelijk wordt benut*
- *de mobiliteit duurzamer en toekomstbestendiger is*
- *en de ketenreis is geoptimaliseerd.*

Bereikbaarheid is een belangrijke randvoorwaarde om onze regio op gebied van o.a. wonen, leefklimaat en economie verder te ontwikkelen. Daarbij is er een grote woningbouwbehoefte en neemt het aantal inwoners in de regio de komende jaren toe. Ook dat zorgt voor meer vervoersbewegingen en vraagt om (ruimtelijk afgestemde) investeringen in bereikbaarheid. Het gaat daarbij niet alleen om woon-werk verkeer maar ook recreatief verkeer.
Mobiliteit is anno 2024 veel meer dan het aanleggen van een nieuwe weg of extra rijstroken. Ook binnen mobiliteit is er sprake van een energietransitie, is mobiliteit als een dienst (MAaS) in ontwikkeling, speelt samenhang tussen OV-, auto- en deelmobiliteit veel meer een rol, neemt bezit en gebruik van e-bikes toe en zijn bezuinigingen in het OV op handen. Al deze ontwikkelingen moeten integraal worden bezien als onderdeel van de ketenreis. Daarbij is er een grote woningbouwbehoefte en neemt het aantal inwoners in de regio de komende jaren toe. Ook dat zorgt voor meer vervoersbewegingen en vraagt om (ruimtelijk afgestemde) investeringen in mobiliteit. Een (boven)regionale aanpak is daarbij essentieel. Een voorbeeld daarvan is de recente brief vanuit NHN richting de NS over de dreigende verschraling van de dienstverlening.

De opgave is groot en het aantal deelthema's en -investeringen in potentie ook. We bekijken maatregelen in samenhang vanuit een gebiedsgerichte aanpak. De regio Alkmaar kan en moet dit niet allemaal tegelijk en geïsoleerd oppakken. Al is het maar omdat van een goede bereikbaarheid ook andere gebieden profiteren. Bereikbaarheid is namelijk per definitie regiogrensoverschrijdend; en de regionale capaciteit en middelen zijn bovendien beperkt. De afgelopen jaren is gebleken dat er bij het Rijk minder middelen zijn voor mobiliteit. Dat betekent dat we als regio Alkmaar en regio Noord-Holland Noord ook belang hebben bij een goede en zichtbare politieke en ambtelijke lobby richting het ministerie en dat we ook de ogen gericht hebben op de Europese Unie voor subsidies. Bij subsidies is het van belang te weten dat ze voor het overgrote deel cofinanciering vergen. Dat betekent ook dat hier op de gemeentelijke begrotingen geld voor gereserveerd moet worden.

In navolging van de doelstellingen die het Rijk en de MRA gebruiken, leggen we mobiliteitsprojecten langs de meetlat van brede welvaart. Het gaat dan om:
1. Aantrekkelijke leefomgeving Hier gaat het om gezondheid en verblijfskwaliteit, waarbij - vertaald naar mobiliteit - mensen in de regio Alkmaar voor hun verplaatsingen zo veel mogelijk gezonde, en ruimte-efficiënte vervoerswijzen gebruiken, zoals lopen, de (e)-fiets en het openbaar vervoer. Ook gaat het om goede doorstroming van het autoverkeer met minder overlast van fijnstof, geluid en minder verkeersongelukken. En het gaat om een inclusieve regio met een mobiliteitssysteem voor iedereen.
2. Vitale economie en verstedelijking Hier gaat het om het faciliteren van de voorziene verstedelijking in onze regio en om de mate waarin economische locaties en arbeidsplaatsen (beter) bereikbaar worden vanuit de regio, vanuit de overige regio's in Noord-Holland Noord en vanuit de MRA.

3. Duurzame mobiliteit Voor mobiliteit betekent dit een bijdrage aan de modal shift (een verandering van vervoerswijze) naar minder mobiliteit en naar schone mobiliteitsvormen, zoals de fiets en het openbaar vervoer.
4. Bereikbare regio De regio wil voor de openbaar vervoer netwerken en weginfrastructuur ook specifiek kijken naar de bestaande en de te verwachte (verkeers-) knelpunten. Het streven is om het aantal knelpunten te verminderen, zodat er meer treinen over de Zaanlijn kunnen rijden, de Ring Alkmaar draaiend blijft en fietsen nog aantrekkelijker wordt.

In onderstaand kader hebben we weergegeven aan welke concrete doelen we willen bijdragen.

Welke concrete doelen streven we na?

- In 2024 ligt er een gedragen regionale investeringsagenda mobiliteit, die we benutten om Rijks- en andere middelen te genereren voor de regio
- In 2024 wordt een lobbystrategie opgesteld om de investeringsagenda te ondersteunen
- In 2024 ligt er een plan om bereikbaarheid van de kust met het OV te verbeteren; indien mogelijk starten we ook direct met de uitvoering
- In 2024 hebben we een helder beeld van de stand van zaken van deelmobiliteit in de regio en mogelijke verbeterpunten
- De regio ondersteunt de invoering van hoogfrequent spoor en zorgt dat ons lokale OV- en fietsnetwerk en P&R faciliteiten daar goed op aansluit
- In 2030 zijn de knelpunten in de ring Alkmaar zoveel mogelijk opgelost

3.3.2 *Strategie op het thema bereikbaarheid*

Om dit doel te bereiken zetten we in op:

1. Investeringsagenda mobiliteit opstellen

Om stappen te zetten richting duurzame mobiliteit en bereikbaarheid in de regio zijn investeringen van buiten nodig. We zijn reeds gestart met het opstellen van een investeringsagenda mobiliteit regio Alkmaar. In de agenda komen verschillende thematische onderwerpen aan bod, zijnde de Zaancorridor, knooppunten/hubs, stroomwegen/Ring Alkmaar, verkeersveiligheid, aansluiting van woningbouwlocaties en doorfietsroutes.

De agenda is een integrale investeringsagenda en omvat daarmee ook een groot deel van de opgaven waar we de afgelopen jaren aan gewerkt hebben én de verbinding tussen mobiliteit, energie, wonen en niet-focusthema's zoals economie en ruimtelijke ordening. Doel is om gezamenlijk tot een regionale investeringsagenda bereikbaarheid 2025-2035 te komen. Deze agenda helpt ons vervolgens om daar (bijvoorbeeld landelijk) financiering voor te vinden en afspraken te maken tussen Rijk, provincie en regio over de bekostiging van minimaal een aantal concrete maatregelen en/of projecten. Het startdocument voor de investeringsagenda is inmiddels vastgesteld.

2. Coördinatie regionale input Regionale Agenda Mobiliteit

De provincie en de gemeenten in de regio Alkmaar werken met een Regionale Agenda Mobiliteit (RAM), waarin alle provinciale investeringen en projecten op gebied van mobiliteit in onze regio zijn gebundeld.

Het regiobureau is ambtelijk aanspreekpunt voor de provincie in het kader van de RAM. Het regiobureau coördineert de input, mensen en middelen vanuit de regio voor de RAM en neemt de lead in eventuele issues. Ook zorgt de regio voor een juiste samenhang met de integrale investeringsagenda (zie punt 1).

3. Vanuit bereikbaarheid bijdragen aan wonen en energie

De verbinding tussen bereikbaarheid en wonen en energie ligt o.a. op gebied van transit oriented development, en de verbinding met (deel)mobiliteit met duurzame energie.

4. Vanuit bereikbaarheid bijdragen aan ambities op andere thema's buiten de Focusagenda, zoals economie, klimaat, ruimtelijke ordening, water, bodem

Ook buiten de Focusagenda wordt er regionaal samengewerkt op o.a. het gebied van klimaat, ruimtelijke ordening, economie, water en bodem. De programmamanager Bereikbaarheid zorgt er voor dat afstemming plaatsvindt met relevante onderwerpen binnen het fysiek domein en betrekt hierbij de juiste personen. Denk bijvoorbeeld aan de input voor de ruimtelijke puzzel (benodigde ruimte voor infrastructuur, transit oriented development) en economie (bereikbaarheid van werk).

Transit Oriented Development

Transit Oriented Development (TOD) is samengevat de compacte ontwikkeling van steden op loopafstand van treinstations. TOD gaat om een gevarieerd programma met een juiste mix tussen wonen, werken en voorzieningen. Dat kan dus gaan om het toevoegen van winkels, kantoren of scholen maar net zo goed om een betere ontsluiting van bestaande voorzieningen middels wandel- en fietsroutes van het station naar het stadshart of recreatieve attracties). TOD heeft ook betekenis voor het focusthema energie.

3.3.3 *Naar een uitvoeringsagenda bereikbaarheid*

Op dit moment werken we deze doelen en strategie uit in een uitvoeringsagenda voor de eerste twee jaar van de Focusagenda. De aanzet hiervoor is weergegeven in bijlage 1. Van belang is hier ook de eerder genoemde gezamenlijke uitvoeringsagenda met de provincie, de Regionale Agenda Mobiliteit (RAM).

4 Overkoepelende inzet

Om onze doelen te bereiken, is niet alleen specifieke inzet op de thema's wonen, energie en bereikbaarheid nodig, maar ook overkoepelende inzet.

4.1 *Financiering opgaven*

Om onze doelen te realiseren is geld nodig Daarvoor spreken we verschillende middelen aan. De regiogemeenten moeten altijd investeren om de beoogde doelen te behalen. Er zijn verschillende mogelijke bronnen voor co-financiering vanuit Rijk, provincie of EU. Denk bijvoorbeeld aan de woondeals, het mobiliteitsfonds, regiodeals, BO-MIRT, het klimaatfonds, het PPLG, nationale meerjarenprogramma's op diverse thema's en Europese subsidieprogramma's op verschillende thema's. Deze paragraaf geeft weer hoe we overkoepelend inzetten op het financieren van de opgaven en activiteiten.

4.1.1 *Reguliere projectgelden*

Binnen het budget van het regiobureau is € 100.000 per jaar beschikbaar als uitvoeringsgeld. De regio zet dit in voor de realisatie van verschillende projecten uit de uitvoeringsagenda, waarvoor in de bijlage een eerste aanzet is gedaan. Waar grotere uitgaven nodig zijn, doen we een separate budgetaanvraag.

4.1.2 *BO-MIRT en BO-L*

De regio stelt een investeringsagenda mobiliteit regio Alkmaar op. Deze regionale investeringsagenda dient mede om aan tafel te komen in landelijke bestuurlijke overleggen: het BO-MIRT en/of het BO-Leefomgeving. Dit is een vorm van lobby om financiering van de regionale opgaven binnen te halen, en tegelijkertijd ook op de lange termijn op het netvlies te komen/blijven van het Rijk. De agenda wordt getrokken vanuit het thema bereikbaarheid, maar is integraal van karakter en gaat daarmee ook over energie, wonen, economie en ruimtelijke ordening.

4.1.3 *Inzet S-TEAM*

S-TEAM, het regionale subsidie-adviesteam - is ten tijde van de vorige Focusagenda gestart met als doel om ambtenaren in de regio te informeren en te faciliteren bij het benutten van subsidies. In deze nieuwe Focusagenda intensiveren we de inzet van het S-TEAM, waarbij het S-TEAM proactief handelt en collega's activeert bij subsidiekansen.

Doel

Doel van het S-TEAM de komende periode is aanvragen te faciliteren om aanspraak te maken op subsidies en fondsen. Het businessplan voor het vernieuwde S-TEAM wordt op dit moment opgesteld. Hierin worden de doelen concreter uitgewerkt.

Activiteiten

Het S-TEAM verkent op eigen initiatief op diverse schaalniveaus provinciale, nationale en Europese subsidiekansen voor de regio. Qua schaalniveaus kan het bijvoorbeeld gaan om enkele gemeenten in de regio, de volledige regio Alkmaar of op NHN-niveau, maar elk ander schaalniveau is denkbaar. Zo kan het voorkomen dat er subsidie-aanvragen net buiten de regio lopen waarop wij aan kunnen haken, of subsidieaanvragen voor een gebied dat deels overlapt met de regio Alkmaar. S-TEAM voert verkennend voorwerk uit om te bepalen of het van meerwaarde en haalbaar is om vanuit Regio Alkmaar aan te haken bij deze samenwerkingen.

Wanneer nodig ondersteunt het S-TEAM ook bij het vinden en inrichten van partnerschappen en specifiek benodigde kennis.

4.2 *Lobby en netwerken*

Om co-financiering binnen te halen is het van belang om op de agenda en aan tafel te komen/blijven van Rijk, provincie en andere belangrijke partijen. Daarvoor zetten we lobby in. Een belangrijk instrument daarvoor is de regionale investeringsagenda mobiliteit en het bijbehorende proces richting BO-MIRT / BO-L.

Tegelijkertijd loopt er een op Den Haag gerichte lobby vanuit het Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg NHN (iBAO) op de onderwerpen wonen, energie en bereikbaarheid. Deze lobby is gestart vanuit de verkiezingen van 2021. Wij willen de komende periode nadrukkelijker onderdeel worden van deze lobby op NHN-niveau. Daarnaast onderzoeken wij, gezien de al actieve lobby vanuit NHN en provincie, of het handig is om een lobby op niveau van regio Alkmaar te initiëren. Dit op basis van de in deze Focusagenda gestelde doelen, doelstellingen en de (concept) uitvoeringsagenda. We brengen in kaart welke netwerken van belang zijn voor de doelen, doelstellingen en acties in dit document en bepalen op basis daarvan waarop we sterker in moeten zetten.

Doel
Met behulp van lobby bij het Rijk, provincie en EU aandacht en middelen realiseren voor de opgaven waar we als regio voor staan.

Activiteiten
Daarbij zetten we in op:
- Een lobbytraject richting BO-MIRT en BO-L (zie 4.1.2)
- Opstellen en uitvoeren beknopte lobbystrategie met aandacht voor:
  - Rol- en taakverdeling lobbybureau NHN en Regio Alkmaar
  - Voornaamste thematiek waarvoor lobby gewenst is
  - Een stakeholderanalyse op verschillende schaalniveaus (van regio tot Rijk)
  - De verbinding met overige lobbyende partijen, zoals de MRA
  - Benodigde mensen & middelen

4.3 *Data*

Doel
In de afgelopen twee jaren is er een regionaal datateam opgezet en zijn er vanuit het team samenwerkingen aangegaan met o.a. Data Science Alkmaar, de provincie en de VNG. We continueren dit en willen dit uitbreiden. Doel is met behulp van data bij te dragen aan het realiseren van de (onder andere in deze Focusagenda) gestelde regionale doelen.

Activiteiten
Daarbij zetten we in op:
- Inzicht creëren in inspanning en resultaten van onze inzet in relatie tot de ambitie van de Focusagenda: de economische ontwikkeling en het woon- en leefklimaat (Brede Welvaart) van de Regio Alkmaar verbeteren. Er is reeds een duurzaamheidsmonitor ontwikkeld, die we willen verbreden naar andere domeinen, zoals de woningbouw-monitor. Bestuurders en ambtenaren hebben zo meer inzicht in de behaalde resultaten en kunnen beter onderbouwd beslissingen nemen over de toekomst.
  Verkennen ontwikkelen van een regionaal digitaal ecosysteem / digitale community waarop ondernemers, overheden, burgers en andere partijen inzicht krijgen in wat er speelt in de regio en verbinding met elkaar kunnen zoeken. Dit moet tevens een laagdrempelige manier zijn om voor burgers, bedrijfsleven en onderwijspartijen inzichtelijk te maken wat er regionaal gebeurt zodat zij desgewenst kunnen aanhaken.

5 Governance- en uitvoeringsstructuur

Met de nieuwe Focusagenda brengen we kleine wijzigingen aan in de governance- en uitvoeringsstructuur. In de basis loopt de samenwerking goed en prettig. We zien daarom geen reden om dit rigoureus aan te passen[5]. Wel willen we nu meer de verbinding zoeken met andere partijen zoals ondernemers en onderwijs; zetten we ons in om de informatiepositie van de raden te verbeteren en geven we S-TEAM een prominentere plek. We lopen in dit hoofdstuk de verschillende organisatie-elementen af.

5.1 *Bestuurlijke overleggen*

5.1.1 *C6 bijeenkomsten: 2x per jaar, gericht op samenwerking*

We organiseren binnen deze Focusagenda ca. 2x per jaar een C6 bijeenkomst, gericht op de (verbetering van) de regionale samenwerking. Voor de C6 bijeenkomsten wordt een duidelijke agenda en hoofddoel opgesteld. Ingrediënten kunnen bijvoorbeeld zijn:

- Inspirerende voorbeelden van samenwerking uit andere regio's
- Organisatie samenwerking tussen focusthema's en niet-focusthema's
- (Op termijn) verbreding naar / integratie van niet-focusthema's onder de Focusagenda

[5] de governance- en uitvoeringsstructuur ligt grotendeels vast in het door alle gemeenteraden vastgestelde en ondertekende Bestuursconvenant van 15 maart 2022.

5.1.2 *Stuurgroep: belangrijke rol in samenwerking en integraliteit*

In de stuurgroep hebben alle burgemeesters zitting. De stuurgroep blijft verantwoordelijk voor de regie op de samenwerking, de interne processen en financiën en de vertegenwoordiging van de Regio Alkmaar richting NHN, provincie, Rijk en andere regio's. De stuurgroep komt – net als de focusoverleggen – in beginsel 1x per maand bij elkaar.
De vertegenwoordiger van de regionale raadswerkgroep blijft aansluiten bij de stuurgroep.

In de agenda van de stuurgroep komt meer de nadruk te liggen op de organisatorische/proceskant van de samenwerking tussen de focusthema's en niet-focusthema's. Vragen die daarbij aan bod komen zijn: Wordt er voldoende verbinding gezocht? Zijn de processen voldoende op elkaar afgestemd? Is helder welke vraagstukken waar belegd zijn? Hoe is de afstemming tussen de verschillende (boven)regionale niveaus georganiseerd (NHN/MRA)?

5.1.3 *Focusoverleggen wonen, bereikbaarheid en energie*

In het thematische focusoverleg bespreken de bestuurders (twee bestuurlijk trekkers, en een bestuurlijke vertegenwoordiging van elke gemeente) en programmamanager de inhoudelijke voortgang op het focusthema, en eventuele issues die daarbij naar voren komen. De focusoverleggen continueren we, waarbij de samenhang met de andere focusthema's als vast item op de agenda terugkomt. De bestuurlijk trekkers vertegenwoordigen de regio op bovenregionaal niveau, en zorgen voor terugkoppeling van gemaakte afspraken naar de (onderscheiden) bestuurlijk overleggen/stuurgroep; zowel op NHN als op provinciaal niveau.

5.1.4 *Overkoepelend focusoverleg: formaliseren en nadruk op integraliteit*

We formaliseren het overkoepelende focusoverleg, als belangrijkste plek waar de integraliteit wordt bewaakt: tussen de focusthema's wonen-bereikbaarheid-energie én tussen de focusthema's en de regionale samenwerking buiten de focusagenda. Het overkoepelende focusoverleg verandert daarmee van een min of meer informeel overleg als afsluiting van de Focusagenda-ochtend, naar een plek waar de in de thematische focusoverleggen gemaakte afspraken worden gedeeld, besproken i.r.t. de andere focusthema's en (nogmaals) worden bekrachtigd. Ook is er aandacht voor actuele ontwikkelingen op de niet-focusthema's zoals economie, ruimtelijke ordening en klimaatadaptatie.

Ambtelijk wordt er een (maandelijkse) strategische tafel georganiseerd ter voorbereiding op het gezamenlijk overleg. Hierin kunnen onderwerpen worden aangedragen ter bespreking in het gezamenlijk overleg. Deelnemers zijn (strategisch) medewerkers uit de werkorganisaties en het Regioteam.

5.2 *Betrokkenheid raden: stuurgroep neemt verantwoordelijkheid*

De betrokkenheid van de raden bij de Focusagenda is tot nu toe laag. De raadsbijeenkomst in het voorjaar van 2023 liet zien dat er zeker interesse is, maar liet ook zien dat de kennis van de raadsleden over hoe en wat er regionaal gebeurt, nog achterblijft.

In de stuurgroep staat de verbinding met de raden op de agenda; de leden van de stuurgroep (de burgemeesters) pakken dit vraagstuk actief op. De vertegenwoordiger van de regionale raadswerkgroep blijft aansluiten bij de stuurgroep. De stuurgroep wordt aangevuld met de coördinerend griffier voor het beter betrekken van de raden. In de stuurgroep wordt een aanpak om de raden beter te betrekken nader uitgewerkt.

5.3 *Uitvoeringsstructuur*

5.3.1 *Regioteam*

Het Regioteam is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Focusagenda 2024-2028 en continueert daarmee zijn taken van de afgelopen jaren.

Het Regioteam ondersteunt de bestuurlijke tafels en leidt de programma's en projecten, voert het programmasecretariaat, organiseert (C6-)bijeenkomsten en levert procesondersteuning in algemene zin. Het Regioteam onderhoudt en bouwt een netwerk op in de gemeenten en met maatschappelijke platforms.

De regiosecretaris heeft een sturende en faciliterende rol, maar geeft ook richting aan de ontwikkeling van medewerkers en het Regioteam als geheel. Hij/zij adviseert aan bestuurders over complexe integrale ruimtelijke ontwikkelingen. Hij/zij geeft invulling aan het opdrachtgever-schap voor complexe regionale projecten en regisseert met de programmamanagers de uitvoerende werkzaamheden die voortvloeien uit de focuspunten Wonen, Bereikbaarheid en Energie. De regiosecretaris adviseert de stuurgroep.

De programmamanagers zijn primair verantwoordelijk voor de doelen per focusthema (zoals in hoofdstuk 3 omschreven). Hij/zij werkt samen met collega's en teams uit de lokale organisaties aan complexe integrale ontwikkelingen, die worden vertaald in een strategisch uitvoeringsprogramma (zie bijlage 4).

Het Regioteam draagt verder zorg voor de uitvoering van de overkoepelende inzet zoals in hoofdstuk 4 beschreven.

Onderzocht moet worden of regionale taken van gemeenten binnen het fysieke domein ook ondergebracht kunnen worden binnen het Regioteam om op die wijze integraliteit en samenwerking te bevorderen (RES, Klimaatadaptatie, Warmtetransitie, R.O., Economie, etc.). Dit vraagstuk zal met de gemeentesecretarissen worden opgepakt.

De (door)ontwikkeling van het subsidieteam (S-TEAM) vraagt om een meer centrale positie en rol van dit team voor de regio. We brengen dit team daarom onder bij het Regioteam. Ook hierover zal met de gemeentesecretarissen nader worden gesproken.

5.3.2 *Inbedding in lokale organisatie(s)*

Binnen de thema's werken de programmamanagers intensief samen met ambtelijke capaciteit vanuit de verschillende gemeenten in ambtelijke werkgroepen. De inzet van deze personen valt niet binnen de regio-organisatie, maar is wel van groot belang. Het gaat b.v. om beleidsmedewerkers wonen, bereikbaarheid, duurzaamheid en een subsidieadviseur. De capaciteit van deze werkgroepen is van cruciaal belang voor het bereiken van onze doelen. Onder de werkgroepen functioneren per project of subdoel nog werk- of projectgroepen.

Ambtelijk wordt er een (maandelijkse) strategische tafel georganiseerd ter voorbereiding op de agendavorming van het gezamenlijk overleg. Hierin kunnen onderwerpen worden aangedragen ter bespreking en wordt bepaald wie de verantwoordelijke ambtenaar voor dit onderwerp wordt/blijft. Deelnemers zijn (strategisch) medewerkers uit de werkorganisaties en het Regioteam.

5.3.3 *Overleg gemeentesecretarissen (GS6): belangrijke rol in capaciteitsvraag*

De GS6 is ambtelijk opdrachtgever voor het Regioteam. Deze groep zorgt er gezamenlijk voor dat het Regioteam zijn taken kan uitvoeren, bijvoorbeeld door ervoor te zorgen dat er voldoende capaciteit is bij de gemeenten voor deelname aan de ambtelijke werkgroepen en het opvolgen van de acties die daaruit voortkomen. De GS6 kiest onderling een voorzitter. Hij/zij wordt ondersteund door het Regioteam in zijn/haar taken. De GS6 adviseert de stuurgroep.

5.4 *Verbinding thema's buiten Focusagenda*

Inhoudelijk hebben de programmamanagers en de werkgroepen per focusthema een belangrijke rol in het verbinden van de Focusthema's met de thema's buiten de agenda. Het overkoepelende focusoverleg en de stuurgroep bewaken dat er voldoende samenhang is en blijft tussen deze thema's. De stuurgroep heeft daar een meer procesmatige rol in en kan op basis van signalen van binnen en buiten de Focusagenda interventies voorstellen die de afstemming verbeteren.

We zien dat op alle thema's, er veel koppelingen zijn tussen de Focusagenda en 'daarbuiten'; denk bij het focusthema Energie bijvoorbeeld aan de RES en de warmtetransitie. Een goede verbinding tussen deze thema's kan bijvoorbeeld bereikt worden door dit een vast agendapunt te maken van de ambtelijke en bestuurlijke overleggen (het focusoverleg) energie; en tegelijkertijd ook van de (bestuurlijke en ambtelijke) overleggen over de RES en warmtetransitie. Op de strategische tafel kan worden afgestemd, zodat (eventuele) dubbelingen kunnen worden voorkomen. Deze tafel zal tevens worden ingezet om regionale opgaven met elkaar te formuleren, om zo te werken aan een grotere integraliteit van (ruimtelijke) thema's.

5.5 *Capaciteit*

Ruimte bij Regioteam
In de begroting van het Regioteam is er ruimte voor 7 fte, waarvan er de afgelopen jaren 5 vast zijn ingevuld. Er is nog ruimte voor 1 fte ondersteuning en 1 fte communicatie; waarbij die laatste nu voor een beperkt aantal uur per week extern wordt ingehuurd. Op dit moment wordt de ruimte binnen de formatie (deels) flexibel aangewend indien de actualiteit daarom vraagt.

Extra benodigde capaciteit voor overkoepelende taken?
S-TEAM wordt nu uitgevoerd door leden van het Regioteam. Daarnaast wordt op projectbasis externe capaciteit ingehuurd voor subsidie-trajecten. Als het S-TEAM een centralere rol en positie krijgt en de ambities hoger liggen, kan dat wellicht om extra inzet vragen. Dat zal dan separaat moeten worden onderbouwd, waarbij uitgangspunt is dat deze extra capaciteit zichzelf (ruimschoots) terugverdient op basis van ontvangen subsidies. Naast het subsidieteam zelf, is er vanuit de aanvragende gemeenten capaciteit nodig bij aanvragen. Die zal beperkt zijn omdat het projecten betreft die toch al worden uitgevoerd en ook al een financieringsvraag hebben. Eventuele benodigde externe inhuur hangt af van specifieke projecten en budget daarvoor wordt dan ook – indien relevant - opgenomen in de betreffende projectbegroting.

Het businessplan van het vernieuwde S-TEAM wordt nu uitgewerkt; hierin krijgt uiteraard ook de benodigde capaciteit aandacht. Dit plan zal worden aangeboden aan de GS6.

Voor het datateam is een businessplan in ontwikkeling. Hierin moet ook helder worden welke (extra) capaciteit benodigd is. Ook dit plan zal worden voorgelegd aan de GS6.

Benodigde capaciteit voor focusthema's
Coördinatie van de in hoofdstuk 3 benoemde doelen en acties op de focusthema's passen voor zover nu te overzien binnen de huidige beschikbare capaciteit van de programmamanagers.

Capaciteit Regioteam
De ambtenaren van de diverse regionale werkgroepen, onder aansturing van de programmamanagers, zijn in dienst van de individuele gemeenten. Zij besteden een deel van hun tijd aan regionale afstemming. Om hoeveel tijd het precies gaat is niet geformaliseerd. De in de regio geïnvesteerde tijd wordt echter al snel 'terugverdiend' doordat zaken gezamenlijk worden opgepakt. Dit werkt tot op heden afdoende, maar bij personele wisselingen of veranderingen binnen de ambtelijke organisaties is dit wel een aandachtspunt. Bovendien staat de beschikbare tijd bij gemeenteambtenaren onder druk door toenemende complexiteit en aantallen beleidsdossiers die zij moeten oppakken.

Omdat de opgaven in deze agenda flexibiliteit vragen van ons als regio, kunnen en moeten we geen al te rigide afspraken maken over de precieze beschikbaarheid van Regioteamleden op elk onderwerp. Wel is het van belang daar enkele basisafspraken over te maken en nogmaals te bekrachtigen, zijnde:

- In elke deelnemende gemeente moet er tenminste capaciteit zijn gereserveerd voor ambtelijke inzet voor elk van de 3 focusthema's;
- In het Regioteam wordt, onder voorzitterschap van de regiosecretaris, periodiek in kaart gebracht hoeveel capaciteit ongeveer benodigd is vanuit de verschillende gemeenten op deze thema's op de korte en middellange termijn (komende half jaar, met een doorkijk naar komende 2 jaar). Ook wordt in beeld gebracht wat de benodigde capaciteit is voor de programmamanagers om de diverse programma's te sturen, op dezelfde korte en middellange termijn.
- De regiosecretaris maakt periodiek afspraken met de GS6 over deze capaciteit en bespreekt de doorkijk naar de middellange termijn.

5.6 *Financiering*

We veranderen voor de komende periode niets aan de financieringsmethodiek. De regio-organisatie wordt gefinancierd door de zes gemeenten. Iedere gemeente betaalt per inwoner een bijdrage, voor 2021 vastgesteld op een bedrag van € 3,05 per inwoner per jaar (=regiobudget). De colleges kunnen unaniem besluiten dit bedrag jaarlijks te indexeren (vanaf 2024) of dit bedrag anderszins te verminderen of te vermeerderen.

Bijlage 1 Eerste lijnen uitvoeringsprogramma's

Focusthema	Onderwerp	Doel	activiteiten	wanneer
Energie	Centrum voor Verduurzaming	Monitoren voortgang en voortzetten centrum voor verduurzaming	Intermediaire rol, aanspreekpunt overheid, monitoren uitvoering plannen	PM
Energie	Groene economie	Groen gas stimuleren	Faciliteren groen gas ontwikkeling (economisch - pilots)	PM
Energie	Netinfrastructuur	Korte termijn oplossingen voor acute infrastructuurproblemen netcongestie realiseren	Versnellen ruimtelijke procedures - faciliteren bij oplossen netcongestie problemen	PM
Energie	Netinfrastructuur	Slimme lokale oplossingen netcapaciteit realiseren: achter de meter en samenwerking voor de meter door zowel bedrijven als burgers	Faciliteren voorbeeldprojecten (smart energy hubs | buurt batterij)	PM
Energie	Netinfrastructuur	Lange termijn oplossingen - integraal programmeren ihkv netcongestie	Meedenken - input geven op alle lange termijn beleidstrajecten die betrekking hebben op infrastructuur	PM
Energie	Verduurzamen mobiliteit	Laadinfrastructuur integraler oppakken	integrale visie laadinfrastructuur? regionale aanbesteding? Afstemmen netbeheerders?	PM
Energie	Waterstof	Waterstof in zware mobiliteit mogelijk maken	Initiëren en faciliteren richting bedrijfsleven	PM
Energie	Waterstof	Hergebruik bestaande infrastructuur voor waterstof (TAQA - Bergen leidingen)	Verkennen of en hoe infrastructuur kan worden hergebruikt (MKBA)	PM
Wonen	Aanhaken op bovenregionale overleggen	Betere verbinding leggen met bovenregionale relevante gremia en financieringsbronnen	Bijwonen reguliere overleggen tussen BZK, provincie en regio met marktpartijen en corporaties (ambtelijk en bestuurlijk); 4x p/j BO wonen NHN met BZK, prov, regio en martktpartijen Periodiek overleg met provincie tbv BO wonen en woondealtafel	PM
Wonen	Woonakkoord	Uitvoeren afspraken Hoofdstuk 6 Woonakkoord 2021 (afspraken gemaakt met PNH in 2021)	Uitvoeren afspraken	PM
Wonen	Addendum	Uitvoeren afspraken addendum 2022: integrale aanpak met bereikbaarheid (afspraken gemaakt op NHN-niveau met provincie en BZK in 2022)	Uitvoeren afspraken	PM
Wonen	Woondeal 2023	Uitvoeren afspraken woondeal 2023 uit hoofddocument en uitvoeringsdocument (afspraken gemaakt met ministerie van BZK in 2023 op NHN-niveau (m.u.v. gemeente Castricum))	Uitvoeren afspraken	PM
Wonen	Betaalbaarheid	Vanaf 2025 2/3e woningbouwontwikkeling (26.000 woningen) in betaalbare segment, waarvan 30%punt sociale huurwoningen	Betaalbaarheidsdoelen in nieuwbouwprogrammering brengen en via prestatieafspraken	PM

Focusthema	Onderwerp	Doel	activiteiten	wanneer
Wonen	Betaalbaarheid	40% betaalbare koop- en middenhuurwoningen realiseren: 2.500 middenhuurwoningen en 12.000 goedkope huurwoningen	Betaalbaarheidsdoelen in nieuwbouwprogrammering brengen en indien relevant via prestatieafspraken	PM
Wonen	Betaalbaarheid	Woondeal verwerken in lokale woonzorgvisies	Afstemming en uitwerking in lokale woon(zorg)visies; herijking voor actualisatie woondeal en uitwerken regionale aandeel	PM
Wonen	Duurzame en toekomstbestendige bouw	Woningbouw en woonomgeving verduurzamen: In 2030 50% van aantal woningen circulair verbeteren. In aanbestedingen stellen we de eis van een MPG van minimaal 0,5 of hoger; en hanteren "Het Nieuwe Normaal" als standaard voor circulair en duurzaam bouwen (zie ook convenant toekomstbestendige woningbouw)	Nader te bepalen	PM
Wonen	Herstructurering	Inzicht creëren in aandeel te herstructureren woningen	Overzicht opstellen, o.l.v. provincie	PM
Wonen	Kritische succesfactoren en ondersteuning	Financierings- en andere hulpbronnen Rijk benutten	Input leveren aan (deel)regionale versnellingstafels, samen met provincie, BZK en Woon Gangmakers, met als doel woningbouwversnelling op projectniveau te realiseren en leveren input voor landelijke versnellingstafels.	PM
Wonen	Monitoring opgave	Monitoren woningbouwvoortgang Bijhouden voortgang woondeal Eén monitoringssysteem voor regiogemeenten opstellen	Jaarlijkse update provinciale woningbouwmonitor t.b.v. actueel inzicht planvoorraad; Bijdragen aan opzetten regionaal bestand monitoring woningbouw, o.l.v. provincie NH	PM
Wonen	Ruimtelijke ordeningsaspecten	Verminderen RO-knelpunten voor woningbouwproductie	knelpunten naar BO Wonen NHN en regionale versnellingstafel	PM
Wonen	Samenwerking	Voldoende capaciteit realiseren om woningbouwopgave in te vullen en Effectief en efficiënt samenwerken aan de woningbouwopgave Samenwerking marktpartijen op niveau houden	Capaciteit vrijmaken bij gemeenten om woningbouwopgave te realiseren en pilot uitwisseling ambtelijke capaciteit; stroomlijnen en efficiënter maken procedures; plantoetsingsprocessen regionaal afstemmen; en pilot uitwisseling ambtelijke capaciteit. Samenwerkingsverband PNH – Regio Alkmaar – De Woon Gangmakers	PM
Wonen	Woningbouwopgave en versnelling	Woningbouwproductie op gang houden	Gezamenlijk oppakken aanbevelingen versnellen woningbouw met de Woon Gangmakers Oprichten (deel)regionale versnellingstafel en prioriteit geven aan grotere woningbouwlocaties (>200 woningen) Plancapaciteit vergroten	PM

Focusthema	Onderwerp	Doel	activiteiten	wanneer
Wonen	Mobiliteit en wonen	Onderzoek gemeenten gezamenlijke aanvraag woningbouwimpuls	ntb	PM
Bereikbaar-heid	Integrale mobiliteitsaanpak	Investeringsagenda mobiliteit opstellen	opstellen plan samen met appm consulteren stakeholders MIRT aanvraag opstellen voor 2024/25	PM
Bereikbaar-heid	Maas (mobility as an service)	bereikbaarheid kust met ov verbeteren om bezoekers over kuststrook te verspreiden	opstellen plan om strandgangers te accommoderen naar verschillende plaatsen als het volloopt	PM
Bereikbaar-heid	Maas (mobility as an service)	Deelmobiliteit stimuleren om ketenreizen te verbeteren	Regionale Inventarisatie en Coördinatie, voor een goed overzicht van de ontwikkeling van deelmobiliteit binnen regio Alkmaar en hoe daar mee om te gaan. Onderzoek naar mogelijkheden om regionaal beschikbaarheid en gebruik deelauto's te vergroten, mogelijk in combinatie met HUBS	PM
Bereikbaar-heid	Monitoring en voortgang	Zo efficiënt en doelgericht mogelijk besteden van middelen.	Voortgang uitvoeringsprogramma monitoren, waardoor modaliteiten in tijd en geld op elkaar worden afgestemd	PM
Bereikbaar-heid	Openbaar vervoer	Hoogfrequent spoor veilig integreren	Ontwikkelen implementatieplan HFS om bruggen, overwegen, tunnels aanleggen/verbeteren/aanpassen, inclusief Bolbrug	PM
Bereikbaar-heid	Ring Alkmaar	Doorstroming, veiligheid en gebruik Ring Alkmaar/N242 verbeteren	Ongelijkvloerse kruisingen ring aanpakken, betere aansluiting A9 en N242; slimme informatieborden toepassen; onderzoek mogelijke locatie HUBs	PM
Bereikbaar-heid	Stappen en trappen	Verbeteren stationsomgevingen	Uitwerkingsplannen voor stationsomgeving ontwikkelen, o.a. op gebied van looproutes, buitenruimte en fietsbereikbaarheid stations.	PM
Bereikbaar-heid	Stappen en trappen	Woningbouw en mobiliteit op elkaar afstemmen	Ontwikkelen stedenbouwkundige plannen voor wonen rond stationsomgeving	PM

Bijlage 2: Bestuursconvenant

221025_Convenant_ondertekend.pdf (regioalkmaar.nl)

Bijlage 3: Evaluatie Focusagenda 2018 – 2022

230227_Eindrapport_evaluatie_Focusagenda_Alkmaar.pdf (regioalkmaar.nl)

BUREAUBUITEN
economie & omgeving

Bureau BUITEN
Economie en Omgeving

Wittevrouwensingel 100
NL-3514 AM Utrecht

info@bureaubuiten.nl
+31 (0)30 - 231 89 45

www.bureaubuiten.nl